

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer

adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. C. SCHAEFFER — EMMELOORD

De weldaad van Gods verborgenheid

„De HEERE heeft
gezegd
in donkerheid te willen
wonen.”

1 Koningen 8 : 12

God neemt Zijn intrek bij Zijn volk

De jaren van Salomo's regering zijn een hoogtepunt geweest in de geschiedenis van Israël. Het is een tijd, waarin alle stammen broederlijk met elkaar optrekken. Dat is daarvoor noch daarna veel het geval geweest. Maar onder Salomo is er een kostelijke eenheid. 'Ze aten en dronken en waren blijde' (1 Kon. 4 : 20). En ieder zat onder zijn wijnstok en zijn vijgeboom (4 : 25).

Binnen het tijdsbestek dat Salomo geregeerd heeft is de gebeurtenis uit 1 Kon. 8 een hoogtepunt op zichzelf. Terwijl iedere Israëliet stil en gerust woont in zijn eigen huis, mag God niet langer in een tent verblijven. Salomo bouwt een huis voor de HEERE. De bouw wordt voltooid in het 11e jaar van Salomo's regering, in de maand Bul, dat is de achtste maand (6 : 38).

Nu begon in Israël het jaar ongeveer midden maart. De achtste maand loopt dus van half oktober tot half november. Dat is de tijd van de 'vroegere regen', die soms met bakken uit de lucht komt vallen. Dat is geen tijd om iedereen naar Jeruzalem te laten komen om aan-

wezig te zijn bij het feest van de intocht van de HEERE in Zijn aardse woning. Salomo stelt dit feest elf maanden uit, tot de zevende maand van het volgende jaar, de maand Etanim (8 : 2). Een feestmaand bij uitstek! Dan vierde men namelijk het Loofhuttenfeest. Een feest voor de HEERE, die vrijheid en leven geeft. Een feest van dankbaarheid en liefde jegens God, die Zijn volk verzorgt naar lichaam en geest.

Die maand van het Loofhuttenfeest heeft een prachtige, passende naam: Etanim, dat betekent 'de maand van de overvloedigheden'. Nu, zelden is de naam van deze maand zo'n eer aangedaan als in dat 12e jaar van Salomo's regering. De overvloedige zegen, die het volk in Salomo's dagen van God ontvangt, roept ook overvloedige dankbaarheid op (vs. 5). Alles spreekt een duidelijke taal van de band tussen God en Zijn volk, zo hecht en heerlijk als in een huwelijk. God is met Zijn volk getrouwd. En dus komt Hij bij Zijn volk wonen.

Wolken voor de zon

Hoe blij en feestelijk dit alles ook is, toch klinkt in dit hoofdstuk ook een donkere toon. God komt dan wel bij de mensen wonen en het volk viert wel feest, maar er is van Gods kant een zekere terughoudendheid. Hij geeft zich niet helemaal zoals Hij is. Hij komt in verhulling. De mensen krijgen Hem niet te zien. En het is alsof Hij hen op een afstand houdt.

Deze taal spreekt allereerst de ark met er op of er naast twee geheimzinnige wezens, twee cherubs. Met

hun vleugels bedekken zij de ark. Ze schermen de ark, de troon van God, af tegen elke menselijke poging om al te dicht bij God te komen. Net als de engel, die eens de ingang van het paradijs bewaakte met een vlammend zwaard, zodat de mens daarheen niet terug kon keren.

En waar brengt men de ark naar toe? Naar de achterzaal van het huis. Het allerheiligste, maar ook het allerdonkerste. De ark wordt aan het oog onttrokken.

En dan is er ook nog de wolk, die heel het huis vult. Die wolk is zo benauwend, dat de dienstdoende priesters het er niet konden uithouden. Ze wankelden bij wijze van spreken hoestend en met betraande ogen het heiligdom uit. Dit is de heerlijkheid des HEEREN, die het huis vervult. Maar niet een heerlijkheid, stralend als de zon aan de hemel. Nee, het is als een verstikkende damp, die de priesters van hun stuk brengt.

God houdt afstand

Als de schrijver dit vermeld heeft lezen we de merkwaardige woorden van Salomo: 'De HEERE heeft gezegd in donkerheid te willen wonen'. M.a.w. de HEERE heeft welbewust die donkerheid gekozen. Hij komt niet anders bij de mensen wonen dan zo, in de verborgenheid. In de Septuagint-vertaling van het O.T. is dit woord nog merkwaardiger. Daar is nl. nog iets toegevoegd: 'De HEERE plaatste de zon aan de hemel, maar zei zelf te wonen in het donker'. Je proeft de verbazing. De zon, die alles verlicht, is door God zelf gemaakt. Was Gods eerste scheppingswoord niet: 'Er zij licht!?' Zonder licht kan toch geen leven bestaan? Maar de Schepper van het licht aan de hemelboog zet zichzelf in het donker!

Waarom doet God dat nu toch? Waarom komt Hij niet in onverhulde heerlijkheid? Waarom komt Hij niet met ongedempt licht?

Waarom maakt Hij het ons zo moeilijk door zich te verbergen? Het zijn er niet weinigen die zich stoten aan de verborgenheid van God en Zijn Koninkrijk.

God beschermt ons tegen onszelf

God verbergt zich en zet zichzelf in het donker omdat Hij helaas niet anders kan! Als één het liever anders deed, dan is Hij het zelf wel. Maar dit is voor God de enige manier om dicht bij de mensen te zijn, die Hij liefheeft. Want als God uit het donker zou treden, zou dat voor ons niet te verdragen zijn.

Zo las ik onlangs van een man, die droomde dat hij stierf en in de hemel kwam. Die man wilde God voor het één en ander ter verantwoording roepen. En God zei: Laat hem bij Mij komen. De man stapte zelfverzekerd het onvergankelijk licht tegemoet, waarin God dáár Zijn troon gesteld heeft. Maar hoe dichter hij bij dat licht kwam, des te beter ging hij zichzelf zien. Hij werd doorgelicht in Gods röntgenafdeling. En zijn hart bleek een moordkuil vol verrotting en bederf. Hij ging al langzamer lopen. De engelen zeiden: Loop maar door! God zelf heeft je toch geroepen? Maar de man rukte zich los, keerde zich om en stortte zichzelf in de duisternis. Hij kon het Licht niet verdragen!

Daarom, om ons te beschermen, heeft God op aarde in donkerheid willen wonen bij de mensen. Salomo heeft gehoopt dat tallozen de weg naar het heiligdom zouden gaan om in allerlei situaties Gods hulp en bijstand in te roepen. In tijden van oorlog, droogte en hongersnood, pest en sprinkhanen, enz. (vs. 31-53). Maar hij is zich bewust van de zondigheid van al die mensen. 'Er is immers geen mens, die niet zondigt', verzucht hij (vs. 46). En hoe zouden ze allen tot God in zijn aardse woning durven en kunnen gaan, als Hij daar niet in donkerheid woonde?

God niet gezien!

Hoe vaak wordt niet gezegd: Waarom laat God zo weinig van zich merken? Maar als God nu eens de dekmantel van de duisternis van zich afwierp? Dan zou het zijn, zoals ps. 97 zegt: Vuur gaat voor zijn aangezicht, het zet zijn tegenstanders rondom in vlam. Zijn bliksemen verlichten de wereld, de aarde ziet het en bééft! Het is ons welkom, zolang het alleen die mensen treft, die wij zien als oorzaak van veel ellende. Maar begint Gods gericht niet bij zijn eigen

huis (1 Petr. 4 : 17)? Daar weet men toch het best hoe Gods wil geschiedt moet? Wie zegt: Laat God toch uit de verborgenheid treden! — roept het gericht over eigen leven in. Gelukkig maar, dat God zegt: Mij (nog) niet gezien! Hij toomt zich nog in en omhult zich met donkerheid. Zeker, dat betekent voor ons een soms moeilijk te verteren ondoorzichtigheid en ondoorgrondelijkheid. Toch is het vooralsnog de beste manier, waarop God en wij met elkaar kunnen omgaan.

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

KERKENORDE**Een broederlijk woord**

Wanneer ik begin met een herinnering aan de laatst gehouden landelijke vergaderingen, dan is dat niet meer dan een aanloopje. Zoals bekend, is op die vergadering lang en breed gesproken over de nieuwe formulering van het oude artikel 31 van de kerkenorde. Eerlijk gezegd vond ik de discussie even moeilijk als vermoeiend. Bij voorbaat neemt ik aan, dat het niemand aan goede wil ontbrak om de ander te overtuigen. Maar de overtuigingskracht zelf ontbrak in de meeste gevallen. Gedeeltelijk kan dat liggen aan het feit dat het slechts weinigen gegeven is echt te luisteren, te horen wat er gezegd wordt. Voor een ander deel lag dat aan de aard van het besproken onderwerp. Met verontschuldiging voor de vereenvoudiging: de een hield voortdurend de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk in het oog, de ander wilde vooral het kerk-verband tot zijn recht laten komen. Om de hoek van de discussies kon je de gevarenborden denken: synodocratie — independentisme. We zijn (bijna) te beleefd om deze (scheld)woorden hardop te gebruiken, maar de vangarmen van de angst waren voor mijn gevoel voortdurend tastbaar.

Het uitzitten van deze vergaderingen werd me wat vergemakkelijkt door een opmerking, gemaakt tijdens een van de eerste zittingen. Zij was afkomstig van de apeldoornse hoogleraar dr W. v. 't Spijker, die terwille van een andere bespreking ter vergadering aanwezig was. Desgevraagd gaf hij inzake bovengenoemde materie o.m. als zijn mening te kennen, dat er in de protestantse kerken voortdurend iets als

een pendelbeweging waarneembaar was. Al naar gelang de (historische) omstandigheden kwam de nadruk nu eens te liggen op de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk, dan weer op de bevoegdheid der meerdere vergaderingen. Let wel: een pendelbeweging — een goed beeld m.i. Daarmee is gezegd dat het evenwicht tussen beiden vrijwel nooit aanwezig is. Om dat te bereiken zou je trouwens de klok stil moeten zetten.

Scheepspraet

Het heeft naar mijn idee dan ook geen enkele zin, je af te vragen wie er „gewonnen” heeft. Vaststaat dat er een artikel tot stand gekomen (bijna zou ik zeggen: gewrocht) is — eigenlijk moet ik in het meer-voud spreken. Maar even vast staat, dat de pendelbeweging zelf niet tegen te houden is. Door geen enkel artikel, hoe zorgvuldig ook geformuleerd, hoe precies ook woord voor woord afgewogen. Bij voorbaat neem ik aan, dat ieder zijn uiterste best heeft gedaan de grootste mogelijke veiligheid in te bouwen. Maar het woord „veiligheid” suggereert al de angst dat het eens mis kan gaan. Het resultaat, hoe de formulering ook zou zijn uitgevallen, blijft het uitzetten van een koers tussen Scylla en Charybdis. Het

kerkschip gaat niet varen, het vaart al lang, al eeuwen lang. Met een voortdurend wisselende bemanning. En met een complete bemanning. Al naar gelang karakter (ja, dat ook) en capaciteit fungeert de een als stuurman (of streeft er naar dat te worden) terwijl de ander genoe-gen neemt met een plaatsje als lichtmatroos of koksmaatje. In deze beeldspraak kun je niet omzeilen, dat er ook zoiets als leiding-gevende functies zijn. Maar als de stemming aan boord beneden peil is en de onderlinge verhoudingen verziekt zijn, zal zelfs het meest modern uitgeruste kerkschip — al droeg het de naam van „De Goede Hoop” of „Op hoop van zegen” tegen de rotsen te pletter slaan. Zelfs al is het — in dit geval — voorzien van de radar, de onzichtbare voelspriet van de angst.

Waakzaamheid

Angst is een slechte raadgever — ik hoor het mezelf en anderen denken. En even zeker weet ik, dat sommigen zullen zeggen: het gaat niet om angst maar om waakzaamheid. Alsof niet ook dat laatste woord vooronderstelt dat de goede gang bedreigd kan worden. Ik geef toe, dat dit een feit is waar we mee hebben te rekenen. Misschien: waar we mee moeten leren leven. Dat we het al geleerd hebben, betwijfel ik, zolang je gereformeerde mensen nog kunt onderkennen aan het aantal keren dat ze zeggen: ... goed, maar ik ben zo bang dat ... Voor mij is dat een duidelijk negatieve levenshouding, een symptoom van nauwelijks verborgen angstvalligheid.

Het zou beter zijn, als we eens iets gingen doen aan het moreel, aan de onderlinge verstandhouding der „bemanningsleden”. Bij dezen verlaat ik de beeldspraak van de scheepspraet — niet alleen omdat ik mij daarbij op te glad ijs voel, maar vooral omdat beeldspraak al te vaak suggereert dat de echte werkelijkheid er veel te ver af staat. Daarom nu liever maar verder in ronde woorden. U bent bang voor de eenheid van de kerk in de toekomst, voor een uit elkaar groeien? Accoord — maar wat doet u daar aan, even afgedacht van het opstellen van zo mogelijk waterdichte formulieren? Wat doet u er aan — ik kan niet zeggen: ongeacht uw karakter, capaciteiten, functie?

Waakzaamheid is een goed bijbels begrip. Bent u waakzaam als het gaat om uw eigen karakter? Kent u uzelf als iemand, die graag aan het woord is, die even graag het laatste woord heeft, voor wie onverzettelijkheid de hoogste deugd is, die van samenwerking alleen spreekt als anderen doen wat u zegt en wilt, als iemand die nooit — ook niet in kerkelijke zaken — ongelijk kan bekennen? Waak daar dan tegen. En doe er iets aan. Heerszucht in het klein kan het begin zijn van een kerkelijk schisma.

Koste wat het kost over-heersen heeft al heel wat gezinnen, gemeenschappen, kerken kapot gemaakt — naar de onderlinge verhoudingen, laat staan de gemeenschap der heiligen behoeft dan verder niemand te raden: men verraaft zichzelf eerder dan men denkt. Op zijn tijd weten te zwijgen is een vorm van wijsheid, die de Spreuken-dichter al lang onderkende. Maar ik heb het idee dat de „boeken der wijsheid” tot de minst bekende en de minst betrachte bijbelboeken behoren.

Vruchten

Uit de brieven van Paulus weten we uitnemend wat de „vruchten des Geestes” zijn. Komt het bij ons op dat de Landman, de Heer van de gaarde, wel eens op zoek kon zijn naar die vruchten bij ons, hoogst persoonlijk? Of staat de onvruchtbare vijgeboom altijd alleen maar op andermans erf? Wat zoudt u er van zeggen, als ieder eens bij zichzelf begon en in zijn eigen tuintje ging wieden? Misschien raken we dan verlost van de negatieve levenshouding die uit angst wordt geboren en komen we tot de positieve instelling van het „er iets aan doen”, goede werken doen, zoals van ons wordt verwacht. Laten we maar beginnen met de onderlinge verhoudingen vlak om ons heen. Dan kon het, om toch nog even tot de scheepspraet terug te keren, ook wel eens beter worden met de onderlinge verstandhouding van de bemanning op het kerkschip. Ieder weet: tweekapiteins aan boord gaat niet. Het is ook niet nodig: wij hebben aan onze ene Kapitein genoeg — Hij zorgt wel voor de behouden vaart!

Opbouw tijdens de vakanties

Tijdens de vakanties zal Opbouw niet verschijnen op 14 en 21 juli en 4 aug.

De redactie

H. AMELINK — SITTARD

HET C.D.A. EN DE ZONDE

Steenkamp

Ook C.D.A.-voorzitter Steenkamp heeft een poging gedaan een excuus te vinden. Hij is het eens met Lubbers dat het hier gaat om een rooms probleem. Andere groepen hebben dit niet.

Zijn commentaar op de affaires verscheen o.a. in 'Vrij Nederland' (een rood sexblaadje) en lokte woedende en triomfantelijke reacties uit. De welingelichte kringen van de V.P.R.O. zeiden: 'zie je wel, die roomsen en die christenen zijn gewone oplichters en dieven' en Arie Kuiper in 'De Tijd' (een Rooms-Katholiek weekblad) ging ervan vloeken in zijn krant.

Dat vloeken is overigens óók typisch rooms.

Steenkamp beweerde 'Het eigen geweten is bij ons katholieken niet voldoende ontwikkeld'. Dat was de triomfantelijke kop van V.N. Maar het waren wel de eigen woorden van deze hoogleraar. Katholieken zijn, zo meent Steenkamp, door de vele geboden en verboden van de kerk verkrampt opgegroeid. En alles wat de kerk niet verboden heeft, is toegestaan. Daardoor weten ze niet goed een vrije houding aan te nemen. Ze zijn verminderd toerekeningsvatbaar. Ik geef het nu ook weer in mijn eigen woorden. Nu, dit soort uitspraken deden de welingelichte kringen vanzelfsprekend goed en maakten, Arie Kuiper, de hoofdredacteur van 'De Tijd' woedend. Hij vindt dat Steenkamp maar voor zich zelf moet praten en niet alle Rooms-Katholieken moet belasteren. Hij meent verder dat het C.D.A. geen anderhalve sutiver waard is, als het Steenkamp niet tot de orde roept.

Nu dat heeft het C.D.A. niet gedaan, voorzover ik weet. Dat het C.D.A. geen cent waard is, principieel gezien, wist ik al voor de affaires. Maar heeft Steenkamp ongelijk? Pas als zijn ongelijk duidelijk is, is hij intern ter verantwoording te roepen.

Van de reactie van Steenkamp geldt in ieder geval dat deze ook valt onder het zoeken van verklaringen, die in feite pogingen tot verontschuldiging zijn. Het is pleisteren met loze kalk.

Herdershond

Is er een rooms zondebesef? Ja, zoals er een gereformeerd zondebesef is. Nu zijn dat maar benamingen en meer niet.

Wat weet de R.K.-leer niet over de zonde, wat de leer van de Reformatie wel weet?

Het antwoord is: de genade.

Het verschil ligt in de leer van de rechtvaardiging van de goddeloze zonder de werken, alleen uit genade. Het roomse zondebesef is inderdaad mede gevormd door het ontbreken van deze leer. Volgens de officiële kerkleer is er onderscheid tussen doodzonden en vergefelijke zonden. Die vergefelijke zonden maken de mens niet tot een kind des toorns in Gods ogen. Dat is de echte Rooms leer van Trente. Geldig tot vandaag.

Nu daarover spreekt de H. Schrift anders. Arie Kuiper geeft om een beroep op de H. Schrift niets. Hij is daarin heel duidelijk. Hij vindt het dwaasheid van de Joden zich op de Bijbel te beroepen, als het gaat over het bestaansrecht van de staat Israël. Dat heb ik hem horen zeggen voor de K.R.O. Hij vindt het ongehoord je te beroepen op een zoveel duizend jaar oud boek. Hij is echt een man van de paus. Die heeft de staat Israël ook nog nooit erkend en die vindt zijn eigen gezag ook uitgaan boven dat van de Schrift.

Zowel de ontkenning van de mogelijkheid van het beroep op de H. Schrift als het onderscheid tussen doodzonden en zeg maar de rest van de zonden, is voor een Schriftgelovige ondenkbaar en ook onverteerbaar.

Wie werkelijk met God te doen krijgt, de Rechter der ganse aarde, krijgt ook met zijn zonden te doen. Voor Gods aangezicht zijn er ook geen kleine en grote zonden. De gelovige ervaart existentieel, om dat akelige modewoord eens te gebruiken, dat men inderdaad een goddeloze is, die alleen maar van vrijspraak kan leven. En dan niet van de vrijspraak door de kerkclerus, maar van de vrijspraak door God Zelf.

Er is overigens wel onderscheid tussen groot en klein wat betreft de zonde. Maar ook de kleinste zonde maakt ons des doods schuldig. Dat besef kent men niet in de Roomse levenspraktijk.

Een aardig voorbeeld vond ik in het 'dagboek van een herdershond' van pater Schreurs, zoals dat door de K.R.O. vertoond is. Dat ging wel over een vroegere tijd, maar het levensgevoel is eender. De kapalaan in dat dagboek vloekt evenzeer als Arie Kuiper. Maar dat is geen zonde. Of op zijn hoogst een vergefelijke zonde. De kapalaan liegt tegen zijn pastoor.

Maar voor een goed doel. Van dat liegen heeft hij geen last. Hij zal het ook niet biechten. Zelfs zijn engelbewaarder zegt dan niets.

De mensen, protestanten en rooms-katholieken, vinden het dan ook helemaal niet erg wat de C.D.A.-politici gedaan hebben. Behalve de opinie van de beroepsschrijvers en de beroepssprekers weten we intussen ook wat de kiezers ervan denken. Nu, die vinden het uitstekend. Het C.D.A. is de grootste partij geworden.

En het onderscheid tussen 'protestantisme' en rooms-katholicisme is op dit punt aan het verdwijnen. Aantjes, van de rechterflank van de Gereformeerde Gezindte, gelooft niet dat de H. Catechismus gelijk heeft als die ons leert dat de mens van nature onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Hij heeft dat eens gezegd voor de T.V. En als men de aanklacht uit zondag 23 H.C. ontkent, dan ontkent men de centrale waarheid van het Evangelie. Dat wat de Bijbel tot een blijde boodschap maakt, is de leer van de vrijspraak van de goddeloze, zonder de werken. En als men dat 'goddeloos' niet meer aanvaardt, dan is men een humanist geworden.

Humanisme

In het veld van het humanisme kan het C.D.A. alleen gedijen. Het Rooms-Katholicisme is humanisme. Het protestantendom, dat verwaterd is, niet minder.

Wat is het verschil tussen de Schrift en alle moraal van de mens uit? Nu, dat is de genade. En het niet willen leven van de genade. Het in verzet komen tegen het 'goddeloos' in het vrijsprekend oordeel van God, om Jezus' wil alleen.

Dat al of niet aanvaarden van de leer van de rechtvaardiging van de goddeloze bepaalt de mensbeschouwing en ook het zondebesef. Als Arie Kuiper het van Steenkamp niet wil aanvaarden, laat hij dan luisteren naar Prof. dr L. J. Rogier. Die schreef: 'Een katholiek is per se een humanist in de christelijke zin, want hij gelooft in de vrije wil en in een beslissend aandeel van de mens in de bewerking van zijn eigen zaligheid. Een protestant, geneigd alles te zetten op de ene kaart van de genade of van het geloof alleen, is per se geen humanist!' „Terugblik en uitzicht”, blz. 296. Rogier zegt dan verder dat het zelfbedrog is dit te ontkennen.

Luisterend naar een evangelisatiekoor in de St. Augustinuskerk te Geleen, kwam ik te lezen in een boekje dat in de bank lag met de liturgie voor de mis in de paastijd. Daarin staat te lezen een alternatieve geloofsbelijdenis. Kennelijk wel net zo iets als een alternatief samenlevingsverband, waarover de A.R.P. zich druk maakt. Die geloofsbelijdenis luidt in het begin zo: 'Ik geloof in de mens, en in een wereld, waarin het voor de mensheid goed is om er te leven. Ik geloof dat het onze taak is om zulk een wereld te scheppen...'. Dat gaat een poosje zo door. Ik weet niet of zo iets met of zonder toestemming van de bisschop wordt opgenomen. Maar met of zonder toestemming van dr Gijsen, het is puur humanisme. Van een afgrijselijk en ook afschrikwekkend soort. Zo wordt alles van de Bijbel op de kop gezet.

De zonde van het C.D.A.

Het is daarom niet alleen noodzakelijk te spreken over het C.D.A. en de zonde, er is ook een zonde, typisch voor het C.D.A. Dat is het feit dat het bestaat. Het is zelfbedrog om te ontkennen dat het Rooms-Katholicisme humanisme is. Het is de zonde van het C.D.A. het onverzoenlijke te brengen onder één noemer. Men kan dat alleen maar doen, omdat men het eigene opgegeven heeft.

Er zal bij mij wel een klein beetje heimwee naar de oude A.R.P. in zitten. Ik heb tegen de vorming van het C.D.A. gestemd en de aanneming van het C.D.A. in de A.R.P. heeft mij mijn lidmaatschap van de A.R.P. doen beëindigen. De enige echte en de oudste politieke partij in ons land werd om zeep geholpen. De nieuwe tijd. Jazeker. Maar dat hoeft mij niet enthousiast te maken over de doodgravers van het levenswerk van Kuiper en Groen.

Ethisch réveil

Het is typisch humanistisch om te praten over een ethisch réveil, dat we nodig zouden hebben. Al dat gepraat erover is geknoei aan de buitenkant. Als we iets nodig hebben, dan is het een dogmatisch réveil. Met excuses voor de lelijke woorden, maar de welwillende lezer zal me begripen.

We beleven een omkeer van alle waarden. Je mag wel alternatief samenwonen, maar geen koopsompolis hebben. Je mag door de mazen van de wet voor abortus zijn en voor euthanasie. Je mag voor alles zijn wat de Bijbel verbiedt. Maar de P.v.d.A. zal elke afwijking op geldelijk gebied aangrijpen als een bewijs van de slechtheid van de werkgever. Verzet tegen elke andere afwijking is „conservatisme”.

(vervolg op pagina 212)

D. W. L. MILO — DALMALLY

VAKANTIE-VARIA

Er is altijd wel enige correspondentie met trouwe lezers. Dat „enige” in de betekenis van enige gezangen — maar ook in de waarde van: het is enig om correspondentie met het moederland te onderhouden. Die enige correspondentie is nodig en voldoende. Nodig om aan het werk te blijven, om aangemoedigd en gecorrigeerd te worden. Voldoende om inspiratie te ontvangen, zonder overladen te worden met de plicht tot antwoorden en verklaren. Want we willen wel schrijven als dat mag — maar of brieven, of artikelen. Niet allebei.

Vandaag dan enige correspondentie in de openbaarheid, op de valreep van uw vakantie. Ons artikel „Twaalf dagen na kerstfeest” werd beloond met leuke reacties. Iemand meende dat hier wel een boek over te schrijven zou zijn. Een ander wees erop, dat de patrijs in de pereboom een Brits symbool van liefde zou zijn; ook bij bepaalde gelegenheden gebruikt wordt. We gaan dat voor u onderzoeken. — Naar aanleiding van het bekroonde Keltische lied „Geef mij je hand” vroeg een jonge lezeres ons de grammofoonplaat te sturen. Haar briefpapier was met een moedig christelijk symbool gesierd; fijn, dat dit kan tegenwoordig. Je ziet hier massa's jongeren met een kruis aan de hals lopen. — Het artikel „Wandschilderingen”, dat mede een wandschildering van Haarlem's Waalse Kerk noemde, werd de volgende zondag aan de deur van genoemde kerk aan alle kerkgangers uitgereikt. — Een goede vriend belde op en zei ons, dat in korte tijd drie artikelen in andere bladen waren overgenomen. Leuk, dat Opbouw ook buiten „onze kring” welwillend gelezen wordt. — Op de artikelen omtrent een „Gereformeerd Kerkboek” volgde een veelbelovend stilzwijgen. De eindredacteur van Organist en Eredienst was er blij mee, schreef hij. En een oudere predikant schreef ons een aanvulling ter informatie.

Hij wees op het slotartikel, terzake van de melodie van J. E. Voet's berijming van ons Credo. We hadden gezegd dat theologen en muzikanten ons in de dertiger jaren hadden geraden naar ds A. H. v. Minnen te kijken, als we de schepper van de onbenullige wijs zochten. Dat was al veel meer dan de binnenverbandse deputaten loslieten; die zetten de anonieme wijs op rekening van deputaten-1933 en Bernard Smilde schreef in O & E: wel, we komen al dicht bij het vuur. Maar dat was waarschijnlijk nog niet juist. Want de predikant schreef ons nu:

„Mogelijk kan ik u uit de droom helpen. Prof. dr T. Hoekstra, zelf een

Vervolg van pagina 211

HET C.D.A. EN DE ZONDE

In de grote verloedering helpt het niet om te proberen hier en daar wat tegen te houden. Dat wordt trouwens ook maar uitgelegd als reactie. Maar wat wel helpt dat is het weer stellen, consequent ook in het publieke leven, dat er alleen maar uitkomst en toekomst is, als men weer gelooft de vrijspraak van de goddeloze, zonder de werken, alleen uit het geloof. Een nieuwe Luther was wel prettig. Of een van de vrienden van Kohlbrugge?

Er wordt in de Heilige Schrift veel gewaarschuwd tegen zonden met geld en goed.

De rijke jongeling was geen onaangename kapitalist.

Jezus kreeg hem lief.

Maar hij zat er wel naast.

En goed ook.

Dat is de ernst van de vele waarschuwingen.

Wie met God te doen krijgt, krijgt ook het nauwe geweten, dat niets te maken heeft met de kramp van een wettisch christendom, maar alles te maken heeft met de wetenschap coram Deo te leven.

Dit evangelie alleen kan ons redden. Kan ook de belastingmoraal redden.

Sittard, 6 juni 1978

van de deputaten, heeft indertijd op college Liturgiek met ons als studenten de besluiten besproken, die ten aanzien van de liturgie op de generale synode van Middelburg, 1933, genomen zijn. Bij die gelegenheid deelde hij mee, dat de tweede berijming van de 12 artikelen een nieuwe melodie ontving, gemaakt door de heer Ph. Zalsman uit Kampen. Ik neem aan, dat deze mededeling juist is. In de hoop, u met deze informatie van dienst te zijn geweest, verblijf ik . . .”

Waarvan we dankbaar nota nemen. Geen geheim zo groot of het komt vroeg of laat aan het licht. De melodie, welke de voorreformatische wijs van het Credo uit 1523 vermocht te verdringen, was dus geen Westlands product — maar een Kamper ui.

—o—

Iemand toonde zijn enthousiasme over verschillende besprekingen van gezangen uit het nieuwe Liedboek. Hij verzocht ons, een aantal daarvan te bundelen en opnieuw uit te geven. — Het artikelen „Zilveren Randen” kwam ongelukkig als „Zilveren Banden” uit de zetmachine. Zilveren banden zijn financiële verplichtingen, een minder aangename zaak. Maar zilveren randen wijzen op onverwachte lichtpunten in moeilijke zaken. En zou u dan niet aan het bestaan van zetduiveltjes gaan geloven? — Een vriend schreef ons: „over het algemeen kan ik je artikelen zeer waarderen. Ben het er meestal ook mee eens. Natuurlijk niet altijd. Hoe zou dat kunnen, als ik het soms ook met mezelf niet eens ben?”

Een van onze abonné's belt zo nu en dan een half uurtje op. Jawel, internationale telefoon, van huis tot huis. En altijd interessant, altijd over ons blad. Hij stuurde dr Ouweneels boek „De ark in de branding”: toe, schrijf er eens over. Hetgeen intussen gedaan is. Vroeg ook naar literatuur over de Loch Ness monsters! Tussen haakjes: de vrouw van een onzer collega's uit Fort William zag bij ons een reeks boeken over Loch Ness staan. Ze vloog er op af: „jij gelooft toch aan de monsters van Loch Ness, nietwaar? Heerlijk, ik ben er zeker van dat ze bestaan”.

Een enthousiaste lezer was onlangs bezig, Schotland in de lengte, breedte en diepte te onderzoeken. Maakte er zich niet van af. We hadden twee gesprekken met hem en zijn vrouw. Ze kwamen net van de tuinen van Findhorn in de Cairngorms; waar een kleine mensenkolonie dicht bij de natuur leeft en daar wonderen beleeft, die wij cultuurmensen niet meer verstaan. Misschien komen we er straks wel op terug. Intussen maakte

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

JEREMIA 21 : 1-10; 34 : 1-7;
23 : 1-8

Verbroken eed

Tijdens de conferentie die in zijn vierde regeringsjaar in Jeruzalem was belegd om een coalitie te vormen tegen Babel, had Zedekia nog geen gehoor gegeven aan de adviezen van de valse profeten en van de op Egypte georiënteerde politici. Hij was toen niet in opstand gekomen tegen Babel. Wel had zijn betrouwbaarheid in de ogen van Nebukadnezar een deuk gekregen en hij had zich in Babel tegenover Nebukadnezar moeten verantwoorden (51 : 59). Maar alles was toen nog met een sissier afgelopen. Zedekia kon weer naar Jeruzalem terugkeren en mocht koning blijven.

Ondanks het mislukken van de conferentie in Jeruzalem, was de geest van verzet tegen Babel bij de valse profeten en bij tal van leiders nog lang niet dood. Integendeel. Men bleef uitzien naar een gunstige gelegenheid om het juk van Babel af te schudden. En een jaar of vijf later dacht men dat die gelegenheid gekomen was. De Farao beloofde de volken die tegen Babel in opstand kwamen, daadwerkelijke hulp. Toen zeiden de havikken in Jeruzalem: die kans moeten we aangrijpen; dit is het moment waarop we gewacht hebben. Ze wisten Zedekia in te palmen en die zegde toen zijn loyaliteit jegens Nebukadnezar op.

Ezechiël, die toen onder de ballingen in Babel leefde, heeft dit optreden van Zedekia in een prachtige raadselspreuk aan de orde gesteld (Ezech. 17). Eén punt daaruit moet even onze aandacht hebben: Zedekia verbrak het verbond met Nebukadnezar, dat hij met een eed bekrachtigd had. Dat blijkt de kern te zijn. Het krijgt in Ezechiël's raadselspreuk een zwaar accent (vss. 13, 14, 15, 16, 18, 19). Telkens weer wordt het benadrukt. Het verschrikkelijke in Zedekia's optreden is het feit dat hij de eed bij Mij gezworen, veracht en het verbond in mijn Naam gesloten, verbroken heeft. Dat neemt Jahweh Zedekia erg kwalijk.

het echtpaar wel uitgerekend een kerkdienst in Dalmally mee en was daar gelukkig in.

Een collegiaal echtpaar uit Soest dat, hoewel van Schotse oorsprong, dit land nooit gezien had, kwam een weekje logeren; zo zien ook wij nog eens wat van dit schone land. En dan zijn er de bezoekers zowel als de aankomers. Met of zonder voorbericht. Altijd gezellig, altijd leerzaam. Een zuster uit onze thuisgemeente, die ons heerlijke leven wondergoed aanvoelde. Een bevriend echtpaar uit Kampen, dat bezig was Schotland met Engeland te vergelijken. Onbegonnen werk eigenlijk. Een paar, dat meende in Noorwegen Europa's paradijs te hebben gevonden, maar zijn mening bezig was te herzien. Zeer terecht overigens. Een jong paar uit Slidrecht, dat trachtte in drie weken Schotland per fiets af te doen. Ze zullen nog wel eens moeten terugkomen. Een vriend uit de buurt van Amsterdam, die op verzoek een weekje bleef: kostelijke gesprekken, avond aan avond; heerlijke tochten, bijna dag aan dag.

Andere bezoekers zijn nog te wachten. We houden contact met het moederland en trachten toch ook ons eigen programma af te werken. Want luieren is er nog niet bij. Dat laatste zeiden we vorige maand, toen we een dagje te Amsterdam bij onze hoogste bazen waren genodigd. Ze wilden weten, hoe gepensioneerd hun tijd omkrijgen. „Voorheen gemiddeld zes uur per dag te weinig — tegenwoordig nog steeds zes uur per etmaal te kort, maar op een prettiger manier”, zeiden we.

Ja, het leven is kort. En kostelijk. Er is veel te beleven, veel te denken, veel te doen dat nog af moet als het mag. De rust van dit land brengt iets van bezonkenheid mee, afstandelijkheid heet dat tegenwoordig, geeft een klimaat waarin prettig gewerkt kan worden. De grote problemen krijgen minder vat op je. De oplossingen liggen dichterbij dan je zou denken. En overall is de Heere, onze Heer, onze Heiland. Groot in de aangrijpende natuur, zeer te prijzen in zijn watervallen en gebergten, liefelijk in zijn groene heuvels, teer in zijn kleuren. Genadig en barmhartig is onze God, meer dan we denken.

—o—

Tenslotte nog — want dat wilt u weten — het grote probleem van de Nederlandse speculatie met Schotse gronden. In een Nederlandse krant stond de kop „Schotland is te koop”. Voor de televisie hier werd een program gewijd aan de miljonairs, die een 20e eeuwse Highland Clearance voltrekken: dat wil zeggen Schotland aan de arme bewoners onttrekken,

zoals dat in de 19de eeuw door andere geschiedde. Goed, dat is wat overtrokken; er werd politieke munt uit geslagen. Maar het doet afschuwelijk aan, wanneer je voor BBC 1 een vaderlandse krant te zien krijgt met de kop „Schotland is te koop”. Want de Schotten houden van hun land!

Men vroeg ons herhaaldelijk naar onze mening over deze dingen. Die mag u gerust weten. We zeiden dan: de kopers van Schots onroerend goed komen uit twee verschillende milieu's. De eerste soort is verliefd op dit schone land, net als jullie, en willen daar graag een plekje van hebben om er gelukkig te zijn. Ze doen jullie geen schade, brengen de gewenste harde deviezen in, betalen hier inkomstenbelasting, genieten van wat hier overvloedig aan natuurschoon voorhanden is en zetten wederkerig graag hun schouders onder de samenlevingsproblemen. De tweede soort is verliefd op geld. Die koopt inderdaad jullie gronden voor 9 pond per acre en verkoopt ze een jaar later voor 120 pond. Terwijl daarvan geen vermogensaanwasbelasting (hier 30%) kan worden geëist, aangezien de betrokken speculanten in Tunis, in Liechtenstein of op de Kanaaleilanden zitten. Wel proberen ze dubbel te verdienen, door jullie vol te spuiten met vakantiewoningen, razende motorbootjes en de rottige rest.

Dat antwoord wordt aanvaard. Want inderdaad, zeggen de Schotten, zijn ook in Amsterdam veel huizen, zelfs hele straten, in Britse handen overgegaan. De Nederlandse kunsthandel is volledig en geruisloos in handen van Sotheby en Christie gekomen. Er zijn Britse banken gevestigd, tot dienst van de Britse ondernemers in Nederland. De Arabische oliesheiks kopen in London hele straten op. Zulke dingen moet je van elkaar kunnen hebben, als je internationaal samenwerkt.

Maar het is een landsbelang van eerste grootte, om voor je eigen natuurschoon in te staan. Aan de grenzen van ons district staan borden met: Keep Argyll Tidy, houdt Argyll netjes. Daarom hebben we diverse Schotten geraden, eens naar Spanje's Oost- en Zuidkust te gaan kijken, wanneer ze weten willen hoe je een natuurrijk land kunt vernielen. En de bevolking hier wordt er zich van bewust: dat hun land, een paradijselijk eiland in een zeer grote en vreselijke cultuurwoestijn, te goed is om aan massatoerisme te worden verkwanseld. Laat staan aan gokkers!

Zo. Dat waren wat loslopende gedachten, die vandaag toch gespuid mochten worden. U zult nu wel met vakantie gaan? Dan blijven we een paar weken uit de aether. Veel genoeg gewenst en een behouden thuiskomst. Geniet van dit schone leven, al de dagen uws ijdelens, met de vrouw van uw jeugd, zei de Prediker.

Grondstructuur

Ik heb de indruk, dat wij in onze tijd nog maar weinig begrip hebben voor dat zware accent. Bondgenootschappen leggen niet zoveel gewicht in de schaal. In bepaalde gevallen zijn ze nuttig en kun je er profijt van hebben. Maar zodra je in een situatie komt, waarin je denkt dat ze geen profijt meer opleveren, trek je je er niets meer van aan en lap je het hele verbond gewoon aan je laars.

Dat is in de wereld van de politiek een doodgewone zaak, waar nauwelijks nog iemand van opkijkt. Hoeveel verdragen zijn er al niet als vodies papier verscheurd, omdat het een van beide partijen niet goed meer uitkwam ze na te leven? Hoeveel dure beloften zijn niet op elegante of op zeer onelegante wijze weer ingeslikt, als men vond dat ze teveel gingen

kosten?

De HERE kijkt daar wel van op. Nog steeds. Want een verbond behoort tot de grondstructuur van de menselijke samenleving. Trouwens, ook tot die van de verhouding tot God. Wanneer die grondstructuur veracht wordt, stort de samenleving in elkaar en wordt het leefklimaat onmogelijk. Wanneer alleen het eigenbelang de doorslag geeft, wanneer eigen profijt het criterium vormt voor het naleven van een verbond of voor het inlossen van beloften, is de basis voor het samenleven weggenomen. Rechtvaardigheid, dat door en door bijbelse woord waar b.v. de Psalmen vol mee staan, betekent dan ook in de eerste plaats de houding van iemand die zich zó gedraagt als binnen het kader van een verbondsverhouding van hem verwacht mag worden.

Zo is een man rechtvaardig, als hij zijn vrouw trouw is en haar niet bedriegt of in de steek laat. Maar hij is onrechtvaardig, als hij het achter haar rug om met anderen houdt of wanneer hij haar afdankt, omdat zijn belangstelling voor haar is weggeëbt en zich op anderen richt. Dat is onrechtvaardig. Want het betekent een verachten van het verbond tussen hen. Zo was ook Zedekia onrechtvaardig, omdat hij het verbond met Nebukadnezar aan zijn laars lapte.

J. MEULINK — ENSCHEDE

Christelijke Partijformatie

In het „ingezonden” van Kurpershoek en Pekelder, waarin zij reageren op mijn artikel „Predikant en Politiek” wordt een zeer belangrijke zaak aan de orde gesteld, nl. het goed recht van de christelijke partij.

Graag wil ik hier op ingaan, waarbij ik mij bij voorbaat verontschuldigd, dat mijn beschouwingen wel wat zwaar zullen uitvallen. Het zou ook een goede zaak zijn, wanneer meerderen aan deze discussie zouden meedoen. Voordat ik aan deze problematiek begin, is het gewenst een paar misverstanden op te ruimen.

In mijn artikel was sprake van een „socialistisch predikant”. Deze benaming werd niet gebruikt, zoals K. en P. menen, als tegenstelling met een „christelijk predikant”. Het christen-zijn is hier niet in geding.

Verder was in mijn artikel een hoofdje opgenomen „Een christelijke partij eis van Gods Woord”. Het is begrijpelijk, dat K. en P. hieruit concludeerden, dat naar mijn opvatting christelijke partijformatie eis van Gods Woord is.

Helaas was hier het vraagteken uitgevallen.

Naar mijn opvatting kun je niet stellen, dat een christelijke politieke partij altijd vereist is. Zoals in het vorig artikel al werd opgemerkt, is christelijke partijformatie niet altijd en overal geboden.

Een christelijke organisatie is ook geen doel in zichzelf. Dat is wel eens vergeten. Een christelijke organisatie, en dat geldt ook voor een politieke partij, heeft alleen bestaansrecht als de nood haar is opgelegd.

Maar nu dan het hoofdprobleem, waar het in deze discussie eigenlijk om gaat: de verhouding tussen levensbeschouwing en maatschappelijk en politiek inzicht.

In hun „ingezonden” schreven K. en P., dat het de P.v.d.A. niet gaat om de levensbeschouwing, maar om het politieke inzicht. Christenen, die P.v.d.A. stemmen, doen dat omdat hun politiek inzicht (toevallig) overeenstemt met dat van de P.v.d.A.-stemmers, die een humanistische levensbeschouwing hebben. De levensbeschouwing, die geleid heeft tot een bepaalde maatschappijvisie is echter voor persoonlijke verantwoordelijkheid van de leden zelf.

Nu moet ik er in de eerste plaats op wijzen, dat de P.v.d.A., en terecht, het innig verband tussen levensovertuiging en politiek inzicht erkent.

K. en P. menen, dat dit niet geldt voor de humanisten. Daar zou geen afhankelijkheidsrelatie bestaan tussen levensbeschouwing en maatschappijvisie.

Immers humanisten vind je zowel bij de P.v.d.A., als de V.V.D.

Deze argumentatie lijkt me niet juist. Om dit te laten zien is het nodig wat dieper in te gaan op het grondmotief van het humanisme.

Sinds de renaissance wordt het humanisme beheerst door het grondmotief van natuur en vrijheid. Hierin staan beheersings- en vrijheidsdrang in een dialectische, een onverzoenlijke spanning tegenover elkaar.

Het beheersingsmotief zal zich uitwerken in het beklemtonen van de functie van het overheidsgezag. Het humanistisch vrijheidsmotief loopt uit op een beklemtonen van de waarde van de individuele vrijheid der burgers.

De innerlijke spanning, die tussen beide aanwezig is, betekent in de politiek een onoverbrugbare spanning tussen de ordenende beheersingsdrang der overheidsorganen aan de ene kant en de vrijheidsdrang der burgers aan de andere kant. Dit betekent, dat de politieke visies van de humanisten in tegenovergestelde richting uiteengaan. Dat zien we bij de liberalen en de socialisten. Loten van één stam, maar wel verschillende loten.

Hetzelfde kan men helaas waarnemen bij christelijke partijen, wanneer deze aangetast zijn door het dualistisch grondmotief van natuur en genade. Dan zie je een christelijk liberalisme tegenover een christelijk socialisme staan.

De P.v.d.A. kiest voor het democratisch socialisme. Het doet er niet toe, of men daarbij uitgaat van een christelijke dan wel een humanistische levensbeschouwing.

Het gaat hier om een soort geestelijk federalisme van christendom en humanisme. Wel wordt erkend, dat dit zeer verschillende beschouwingen zijn, die tegenover elkaar staan. Uiteindelijk ziet men ze echter toch niet als absolute tegenstellingen, maar als tegenstellingen van betrekkelijk karakter. Immers men vindt elkaar tenslotte weer in een gemeenschappelijke maatschappijvisie.

Dit geestelijk federalisme betekent een principiële verwerping van de antithese, de absolute tegenstelling tussen het rijk van God en het rijk der duisternis. Een federalisme, waarbij de christgelovige de rekening zal moeten betalen, die het humanisme en het humanistisch christendom hem presenteren.

Wanneer een politieke partij geen uitspraken doet over de laatste en diepste vragen betreffende de politieke visie draagt men bij tot de secularisatie van de politieke overtuiging. Daardoor wordt de kans vergroot, dat de antichristelijke religieuze grondmotieven ongemerkt als zuurdesem doorwerken.

De antithese. Dat klinkt wel ouderwets, maar ik kan daar niets aan doen. De Bijbel spreekt er al van in Gen. 3 en dat gaat door tot Openb. 22.

Erkend moet worden, dat die antithese vaak op verkeerde wijze gehanteerd is. Men heeft gedaan alsof die antithese de scheidslijn is tussen organisaties, partijen en groepen. Dat is echter niet juist.

De antithese gaat dwars door het christelijke leven zelf heen, in het persoonlijk leven, in de christelijke organisatie. Overal zijn symptomen van afval naast symptomen van echt leven.

De antithese is dus geen scheidslijn, die een „christelijk” volksdeel tegenover een „antichristelijk” volksdeel plaatst. Het is de onverzoenlijke strijd tussen tweeërlei geestelijk beginsel, die door heel het volk gaat.

De antithese is geen uitvinding van mensen. Gods Woord heeft ze ons bekend gemaakt.

De antithese raakt de verhouding, waarin God tot de mens staat en de ene mens tot de andere. Als deze antithese doorwerkt in ons leven zal ze daarmee de kijk op de staat en ook op de verhouding van de staat tot de andere samenlevingsverbanden omzetten.

Het gaat hier om de belijdenis van het koningschap van Jezus Christus over heel het leven. Dat is het universele uitgangspunt. Aanvaarding dan wel verwerping levert een duidelijke tweedeling op.

Deze belijdenis beheerst heel ons leven. Al ons doen en laten.

Als wij de problemen van vandaag niet aankunnen, ligt dat dan ook primair daaraan, dat deze religieuze relatie niet meer gezien wordt.

Deze antithese laat geen synthese toe tussen het christelijk uitgangspunt en de daaraan tegengestelde uitgangspunten, omdat zij absoluut van aard is.

Synthese zou slechts mogelijk zijn, als er een hoger uitgangspunt zou zijn, dat boven beide verheven is. Trouwens elk religieus uitgangspunt moet absoluteheid pretenderen. De antithese die ze stelt moet absoluut zijn. Het gaat hier om de drijfkracht van Gods Woord door de H. Geest, die ons leven omzet en vandaaruit in alle levensuitingen dringt. Alles wat zich onttrekt aan de drijfkracht van Gods openbaring komt reddeloos in de greep van een ander religieus motief. En dat is onherroepelijk afgodisch van aard.

Het geestelijk federalisme relativeert de betekenis van het christendom door het op één lijn te stellen met andere levensbeschouwingen. Men heeft geen oog voor de diep ingrijpende betekenis van het christendom, als men meent, dat de vraag over de mens, zijn oorsprong en einddoel in de politiek buiten beschouwing te kunnen laten.

Deze beschouwing erkent in feite twee sovvereinen, God en het menselijk inzicht. De christen komt tot een politieke visie op grond van wat Gods Woord zegt. De humanist komt er toe op grond van eigen menselijk inzicht.

De menselijke overtuiging wordt dus **naast** God geplaatst.

Voor de humanist is de mens de maker van de norm, voor de christen is hij slechts de vinder.

In feite kent de humanist noch God, noch de mens, noch de diepte van de zondeval.

Een politieke partij is er bepaald niet alleen om zuiver zakelijke doeleinden te verwezenlijken.

Dat argument hoort men wel eens van christenen, die socialist zijn.

Begrijpelijk, want als een partij weigert in religieus opzicht een keus te doen, dan moet de politiek wel verzakelijken. Een politieke partij is echter heel wat anders en wat meer dan samen een winkel gaan drijven.

In de politiek gaat het om de vraag, of de staat zal functioneren overeenkomstig de bouworde die in de schepping is neergelegd of anders gezegd of het handelen van de overheid zal berusten op goddelijke rechtsbeginselen dan wel of de mens de orde zal voorschrijven.

Maar, zo is vaak de tegenwerping, de P.v.d.A. is toch voor gerechtigheid en vrijheid. Daar zijn christenen op grond van Gods Woord ook voorstanders van.

Men vergeet dan dat het erop aankomt welke inhoud aan deze begrippen gegeven wordt. Normen als gerechtigheid en vrijheid hebben alleen inhoud en betekenis, wanneer ze in Christus gegrond zijn, omdat ze in Hem vlees zijn geworden. Alle geestelijke waarden ontleen hun inhoud en betekenis aan hun binding aan Jezus Christus. Het feit, dat men dezelfde woorden gebruikt, zegt niets.

Men kan dit direct constateren, als men b.v. nagaat, wat onder vrijheid wordt verstaan. Naar socialistische visie is vrijheid het vrij zijn van zorg en ellende, bevrijd zijn van maatschappelijke armoede. Een zuiver materialistisch vrijheidsbegrip dus. Bij het christelijk vrijheidsbegrip vindt men de kern in de verantwoordelijkheid aan God.

Daarmee wil ik niet ontkennen, dat er tussen christenen en humanisten geen bepaalde gemeenschappelijke doelstellingen zijn. Indien deze er niet waren, was ook samenwerking van christelijk en andere partijen niet mogelijk.

Daarop kan men echter geen partijgemeenschap bouwen. Immers elke stabiliteit ontbreekt dan.

Voor een politieke partij is een totaal blik op de staat en de politiek nodig en deze moet berusten op een politieke visie, gebaseerd op een levensbeschouwing.

Elke partij berust op een levensbeschouwing. Dat geldt ook voor de P.v.d.A. Ook in haar doelstellingen weerspiegelt zich de grondslag.

Tenslotte nog een paar opmerkingen over de taak van de politieke partij. K. en P. stellen, dat de strijd in dienst van het Koninkrijk van God in de Woordverkondiging aan de orde moet komen. Het is de taak van de kerk de secularisatie tegen te gaan.

Dat is juist, maar het betekent niet, dat de politieke partij hier geen taak heeft.

Dat was wel de gedachte bij de doorbraak. Toen werd gesteld, dat de kerk zich **alleen** apostolisch, priesterlijk en profetisch met de wereld en al haar levensterreinen had te bemoeien. Als de kerk in gebreke bleef, mochten de particuliere organisaties optreden. Slechts tijdelijk echter als noodverbanden.

Maar dit hoogkerkelijk denken is niet juist.

De kerk predikt het Woord van God aan mensen en volken. Dat wil zeggen: door haar leggen Woord en Geest beslag op mensen en eerst door die mensen op de politiek. De kerk heeft de mensen op te voeden door de Woordverkondiging. Maar daarna hebben de kerkleden staande in hun persoonlijke verantwoordelijkheid en naar hun persoonlijke roeping overal te strijden voor de heerschappij van Gods Woord om zo overal Gods rijk tot gelding te brengen.

Zo hebben wij door middel van een politieke partij de roeping in het staatkundig leven Gods Woord tot heerschappij te brengen. Ook dat is een middel om secularisatie tegen te gaan. Denk maar eens aan de gevolgen, die op dit gebied de politieke strijd van iemand als Groen van Prinsterer gehad heeft.

Een politieke partij heeft tot taak te getuigen van Christus' koningschap om de medeburgers te brengen tot het medegetuigen in de politiek. Het is beschamend voor de christelijke partijen, dat daarvan in de praktijk zo weinig terecht komt. Maar de roeping blijft.

Wanneer we ons goed voor ogen houden, wat het vervullen van onze politieke roeping inhoudt, is het toch een duidelijke zaak, dat christenen en humanisten in Nederland anno 1978 niet in één politieke partij mogen en kunnen samengaan.

Prof. Mekkes heeft eens gezegd: wij mogen als christenen in de politiek niet in één partij gaan zitten met humanisten, omdat wij in de politiek geen pachters, maar ambtsdragers zijn.

Volgens hen, die het geestelijk federalisme voorstaan, zijn we in de politiek niet meer dan pachters van God. We hebben in de politiek niet anders te doen dan God zijn pacht op tijd te betalen, en dan zijn we tegenover Hem gekwetst.

Als dat zo was, zouden inderdaad trouwe en ontrouwe pachters rustig met elkaar kunnen handelen over de techniek van landbouw en veeteelt. Pas wanneer het op het betalen van de pacht aankwam, zouden trouwe en ontrouwe pachters uit elkaar gaan.

Als we in dit leven niet meer waren dan pachters van God, zouden er hele wat neutrale zones zijn. Dan konden we de christelijke organisaties wel opdoeken, mits we er voor zorgden, dat we God op tijd betaalden. Maar zo is de verhouding van God tot de mens niet.

We zijn ambtsdragers, ook in de politiek.

God heeft ons geroepen met heel onze kracht, heel ons hart Hem te dienen overal waar we staan of gaan.

Voor wie goed leest

Iemand kruist je pad. Onverwachts. Je maakt kennis met hem en komt met elkaar in gesprek.

Dan blijkt dat hij iets te zeggen heeft. 't Is een wijs man, een vroom man. Een broeder-in-de-Here.

Hij vertelt van zijn jeugd, de kleuterschool. Hoe een juffrouw veel indruk op hem maakte.

En later

Toen ik voor het eerst
met een kroontjespen
„lief” schreef,
dacht ik opeens
aan haar.

Maar ook hoe hij veel heeft geleden

en door onzichtbare Hand
werd ik ingebracht
in de wereld
van leed.

Reeds als kind was er het verlies van zijn vader

toen hij verdronk
in een sloot.

Zijn moeder vertelde hem daarover

Als wij het wel eens
samen in de schemer
zongen,
beefde soms onze stem
bij de regel:
Hij is mijn lust
ook als mijn stof
eens rust.

Hoewel mijn moeder
dan wel eens
schreide,
dacht zij toch
aan een feest.

Dat lijden is er niet enkel in de persoonlijke relaties, maar ook met de wereld, die is

vol kuilen,
grafkuilen,
graven als
eeuwige
huizen,
gesloten,
wachters staan voor
de deur.

Ik kan in u
niet leven,
niet ademen,
niet zijn,
en toch:
ik leef,
want een steen,
een gruwelijke
grafsteen
is afgewenteld,
voorgoed.

In die wereld is er evangelie, verlossing, en hij ontvangt die in de samenkomsten van de gemeente

Vandaag is er
een preek geweest
waarin alleen door God
wat werd
gezegd.

Ik werd van iemand
die luistert
veranderd in iemand
die hoort:
een en al oor
omdat er een en al
Woord was.

En zo komt hij tot het belijden

Door Hem
die mij liefhad
eer dit bestaan
began
eindig ik in
dit weten
dat ik,
ofschoon altijd
verliezer,
voor eeuwig
in Jezus
overwon.

Je kunt blijven luisteren.

En telkens opnieuw weer luisteren naar dezelfde woorden.

Want hij heeft ze opgeschreven en ze zijn gebundeld.

Als U deze broeder wilt ontmoeten, zijn naam is Geert Boogaard en het boekje „En toch . . .”, uitgegeven bij Callenbach, Nijkerk, een half jaar geleden.

Is het poëzie, dichtkunst? Ik weet het niet.

Het is wel een éigen vorm, waarin de woorden tot ons komen.

Indringend, duidelijk. 't Doet je wat.

M. de Jonge

Laat eens wat horen

Korrespondentie over deze rubriek naar:

A. W. Biersteker,
Fazantenkamp 526,
Maarssen (03465-65358)

KINDEREN IN DE EREDIENST

„Moeten we naar de kerk vandaag?
Hè bah mogen we niet naar de crèche
mam?”

„Nee hoor, jullie zijn nu oud genoeg om elke zondag mee naar de kerk te kunnen. Het is toch fijn om naar de kerk te gaan!”

Twee verbaasde gezichten kijken me aan: „Fijn in de kerk? Hoe komt u er bij. We vinden het vervelend. Er is niets aan. De dominee praat zo lang en we snappen er niets van en meezingen kunnen we ook bijna nooit”

Tja, daar sta je dan als moeder. De kinderen zijn die ochtend mee naar de kerk geweest, maar ik heb zelf nog lang over dit gesprek nagedacht en ik kon in feite niets anders doen dan mijn kinderen gelijk geven. Onze normale kerkdienst heeft kinderen zo weinig te zeggen. Ze zitten gewoon de tijd uit en pas ná de kerkdienst begint voor hen de zondag. Eigenlijk weet je dat zelf ook nog veel

te goed van vroeger. Je ging naar de kerk omdat het moest, omdat het hoorde, omdat iedereen ging... Maar daar hield het dan ook wel mee op. Heb je als kind er ooit iets van gemerkt dat het fijn was om naar de kerk te gaan? Dat het fijn was om met z'n allen te zingen en te bidden? Heb je ooit gemerkt dat God ook jou als kind iets in de kerk te zeggen had? Moet je dan „groot” zijn voordat je van deze dingen iets kunt begrijpen? En Jezus heeft zelf zo nadrukkelijk de kinderen naar zich toe gehaald!

Hierover is in Eindhoven lang nagedacht en gepraat met het volgende resultaat: eens in de 2 maanden wordt er een dienst gehouden die meer op de kinderen gericht is, kinderen in de leeftijd van 6-12 jaar. Een paar punten waarin deze diensten anders zijn dan gewone kerkdiensten:

- De kinderen zitten vooraan in de kerk, zodat de dominee ze beter kan aanspreken.
- Voor de dienst wordt een lied gezongen, dat ook de kleinere kinderen kennen.
- De wet wordt eenvoudiger uitgesproken of de geloofsbelijdenis wordt gezongen.
- De te zingen psalmen en liederen zijn of bij de kinderen bekend of makkelijk te begrijpen.
- Bij de preek wordt gebruik gemaakt van een flanelbord zodat de

kinderen ook kunnen zien, waarover geprekeet wordt.

- De preek is voornamelijk gericht op kinderen. Het is echter geen „kinderpreek”. Ook de ouderen worden aangesproken.
- Vaak zingt het kinderkoor.

De dominee wordt bij de voorbereiding van deze dienst geholpen door een commissie die bestaat uit een 5-tal moeders.

Deze werkwijze is natuurlijk maar één van de mogelijkheden om kinderen bij de kerkdienst te betrekken. Er zijn ook andere oplossingen. Je kunt je b.v. voorstellen dat de dominee iedere zondag in het kort aan de kinderen vertelt waarover de preek zal gaan. Het resultaat is dat ze verder ook beter luisteren. Bovendien kun je er thuis dan gemakkelijker over napraten. Er zijn nl. meer aanknopingspunten.

Op welke manier ook je de kinderen meer aandacht geeft, het is in ieder geval een feest om *samen* met je kinderen een kerkdienst te beleven. Denk er eens over na.

T. Lakerveld-v. Willigen
Eindhoven-Nuenen.

P.S. en stuur uw reactie op.

Aad Biersteker

Zeist — De morgendiensten van de kerk van Zeist vangen in de periode van 25 juni t.m. 6 augustus aan om 8.30 uur.

Inschrijving aan de Theologische Hogeschool

Aan hen die zich volgens art. 16 van het Reglement van de Theologische Hogeschool met ingang van de cursus 1978-1979 willen laten inschrijven als student, wordt daartoe D.V. gelegenheid gegeven op woensdag 9 augustus a.s., 's middags van 2 tot 3 uur, in het gebouw van de Hogeschool, Wilhelminalaan 4, Apeldoorn. Voor inschrijving komen alleen zij in aanmerking die instemming betuigen met de gereformeerde belijdenisschriften en die een getuigschrift kunnen overleggen van het eindexamen gymnasium of een bewijs van een aan een universiteit of hogeschool afgelegd theologisch examen of doctoraal examen, of — als het om toelating tot de (tweejarige) vooropleiding gaat — een eindexamen van het Atheneum (de H.B.S.), de Pedagogische Academie, de H.T.S. of de H.L.S. Het is zeer gewenst om zich vóór 19 juli a.s. reeds schriftelijk aan te melden en de belangrijkste gegevens te zenden.

Namens het college van hoogleraren,

dr J. van Genderen,
Anne Paulownalaan 22,
Apeldoorn.

ADRESSEN

Het adres van de nieuwe scriba van de kerk te Oostzaan is: R. A. v. d. Plas, Dr Snijderstraat 1, Oostzaan, tel. 02984-3481.

MEDEDELINGEN

Ook dit jaar organiseert het G.L.J.C. studieweekends voor de jongeren in onze kerken. Dit jaar willen we aan de hand van het Bijbelboek Maleachi een methode van bijbelstudie behandelen. Daarbij zal communicatie (met de ander en met God) centraal staan.

De weekends worden gehouden van vrijdagavond tot zondagavond op:

25-27 augustus in Baambrugge;

1-3 september in Schoonloo;

15-17 september in Vierhouten.

De kosten zullen ± f 30,— per persoon bedragen (voor de 'minderdraagkrachtigen' kunnen we eventueel hiervoor een regeling treffen). Opgave, liefst zo snel mogelijk, kan gebeuren bij: Hans Groen, tel. 020-990445, of: Wouter van den Brink, Bakhuizen v. d. Brinkstraat 47, 3532 GC Utrecht, tel. 030-934068.

Hans Groen

Voor (toekomstige) studenten

Wanneer je je dit jaar (voor het eerst) laat inschrijven aan één van de universiteiten, hogescholen of lerarenopleidingen kom je terecht in een omgeving waarin veel kritiek op jou en je christelijke levenshouding zal worden uitgeoefend.

Er zullen vragen op ethisch, maatschappelijk en geestelijk terrein op je afkomen. Dan is het prettig als je deze problemen kunt bespreken met mede-studenten bij wie deze vragen ook leven.

Daarom willen we je attent maken op de Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato (C.S.F.R.), wat niet anders betekent dan Studentenvereniging op Gereformeerde Grondslag.

De C.S.F.R. heeft als grondslag de Heilige Schrift en aanvaardt als daarop gegrond de Drie Formulieren van Enigheid.

Haar leden zijn afkomstig uit de Gereformeerde Gezindte; door een lidmaatschap van de C.S.F.R. kun je de band met het 'thuisfront' bewaren.

Als C.S.F.R.-lid bezoek je een bijbelkring, waar een gedeelte uit Gods Woord wordt besproken. Verder kun je kiezen uit kringen als b.v. Nadere Reformatiekring, Institutiekring, literaire kring, een kring die de verhouding geloof en wetenschap bestudeert, enz.

Ook worden er lezingen van allerlei aard gehouden door leden en gast-sprekers van buiten de C.S.F.R.

In het bijzonder op de weekends en konferenties, die georganiseerd worden, nemen de persoonlijke contacten en de gezelligheid een heel grote

plaats in; ook buiten de directe studiefase spelen zij een belangrijke rol op deze studieverenigingen.

Als je meer wilt weten over de C.S.F.R. neem dan contact op met één van de onderstaande personen:

Amsterdam: Kees van Burg, Gerard Donstraat 192;

Delft: Diekes Borkent, Van Leuwenhoeksingel 14, tel. 015-124058;

Groningen: Jan van der Steege, Duindoornstraat 285, tel. 050-773503;

Leiden: Marinus Verwey, Boerhaave-laan 17;

Rotterdam: Wout de Bruyn, Kerklaan 61, Nieuwerkerk a/d IJssel, tel. 01803-2621;

Utrecht: Evert Westrik, Bankastr. 15;

Wageningen: Piet Blanken, Groene-straat 48, Bennekom, tel. 08389-6806;

Overige plaatsen: Maarten Lok, Elzenhof 21, Bodegraven, tel. 01726-13039 (landelijk propagandacommissaris).

Nieuw kinderblad:

„De krant van Bas”

Zojuist verscheen het eerste nummer van „De krant van Bas”, een blad dat gericht is op de jeugd van de lagere school. Het 24 pagina's tellende en in kleur uitgevoerde blad wordt binnenkort verzonden naar de ca. 40.000 kinderen, die reageerden op een rebus in de jongste aflevering van het veertiendaagse TV-programma „EO-Kinderkrant”. Het blad bevat o.m. een bijbelverhaal over Gideon, strips, liedjes, kleurplaten, puzzels en een reportage over de reis van twee jongens op een groot schip, de „Doulos”.

„De krant van Bas” is een uitgave van de Evangelische Omroep en kan gratis worden aangevraagd bij: De krant van Bas, postbus 2222, 1200 CE Hilversum.

VROUWENCONTACTDAG

9 SEPTEMBER A.S.

in de Geref. Kerk,

Zuiderzeestraatweg 503 te Wezep.

Spreker: Ds W. Vis uit Kampen.

Thema:

„Heere, leer ons bidden”.

Aanvang: half elf.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer,
Volksparksingel 45,
Enschede. Tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist.
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,
Leersum. Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 · Zeist